Ч. 228 Второк 13 (25) жовтня 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

Редакция і **Адміністрация**: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провинциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(З угодової комісиї. — Цісар Вільгельм II. на Всходї. — Урядовий рапорт о замаху на цісаря Вільгельма.)

Підчас засїданя угодової комісиї в пятницю деякі посли приватно запитували ґр. Туна, чи дїйстно наміряє, як се донесли часописи, розвязати парлямент мимо того, що палата показала ся спосібною до працї. Ґр. Тун заперечив сему рішучо і заявив, що згадані донесеня суть лиш пустою комбінациєю.

Окрім ґр. Туна були на засїданю угодової комісиї міністри рільництва і торговлї. П. ґр. Швеґель в имени католицкої партиї людової заявив, що з економічних і полїтичних зглядів буде голосувати за угодою, але угода мусить бути справедлива. В удержаню цлово-торговельної звязи бесїдник добачує найсильнїйшу підставу велико-державного становиска австрийско-угорскої монархії. Впрочім закидає, що угодові предложеня иеповні, бо нема в них постанов що-до квоти.

Слїдуючі бесїдники: Кайзер (нїм. людовець) і Лехер (лїберал), послугуючись звістними вже арґументами, критикували угоду і виказували єї шкідливість для Австриї.

В недїлю о 5-ій годині по полудни від'їхала нїмецка цісарска пара з Константинополя, удаючись в дальшу дорогу до Палестини. Султан сам відпровадив своїх гостий до великачавого човна, котре завезло їх на поклад парохода „Гогенцоллерн“. Перед тим відбуло ся снїдане в палатї Долмабаґдже. Приняте гостий в Константинополи було справдї величаве, а султан був незвичайно гостинний і вічливий. На турецких достойників посипали ся відзнаки і дари з руки цісаря Вільгельма. Великий везир одержав ордер чорного орла, всї міністри і найвисші достойники ордери червоного орла першої кляси. Мінїстер заграничних справ Тевфик-паша, котрий вже має високі нїмецкі ордери, одержав почетний дар. Турецкі часописи розписують ся з одушевленєм о цісарскій гостинї. Двірский орґан „Малумат“ пише: Теперішна гостина цісаря Вільгельма сьвідчить о тревалости приязних відносин між Нїмеччиною а Туреччиною. Нїмеччина віддячуючись нам за прихильні і симпатичні чувства, добула собі нашу любов. Цїлий сьвіт мусулманьский лучить ся з падишахом в радістнім повитаню цісаря Вільгельма. — Часопись „Сабаг“ підносить полїтичну вагу величавого принятя, яке приготовлено цісареви. Та часопись поручає Туркам, аби учили ся нїмецкого язика. І инші турецкі часописи виступають також з подібними прихильними заявами. З Петербурга заперечують поголосцї, немов би Нїмеччина надїяла ся дістати від Туреччини якийсь порт. „Новое Время“ підносить, що найменша уступка в тім напрямі далаби причину до розбору і знищеня турецкої держави. Часопись та висказує певність, що відносини між Росиєю а Нїмеччиною і Росиєю а Туреччиною полишають ся як і доси дуже добрими. „Новости“ звертають увагу, що подорож нїмецкого цісаря розпочала ся сьвітло і принесе значні користи Нїмеччинї.

Nordd. allg. Ztg. оголошує витяг з рапорту нїмецкого консуля в Александриї о намірενім замаху анархістичнім на житє нїмецкого цісаря. З того рапорту виходить, що прибувші до Александриї анархісти відбули збори, на котрих порішили устроїти замах перед палатою віцекороля в Каірі. Именно мали накинути бомби в хвили приїзду цісаря Вільгельма з женою до палати.

Коли відтак приїзд цісаря Вільгельма до Єгипту відкликано, відбули ся другі збори анархістів в мешканю каварника Ґуґа Паррінього, де ухвалено переслати бомби до Яффи за посередництвом Італїянця, що наймив ся за кельнера до готелю Брістоль — і там в Яффі устроїти замах. Коли о тих злочинних намірах довідав ся італїяньский консуль, перевів він дня 13 жовтня разом з полїцийними урядниками ревізию в домі Паррінього, де найдено скринку з бомбами. Спершу говорив Паррінї, що в скринцї єсть коняк, а відтак коли побачив, що скринку хотять отворити, кинув ся на неї з молотом, аби єї розбити і спровадити вибух і в той спосіб відобрати собі житє та всїм присутним; однако ще вчас удало ся злочинника спинити і звязати. По арештованю заявив Паррінї серед погроз і проклонів, що єсть анархістом. Рапорт потверджує вкінци, що бомби були наповнені дуже сильною вибуховою материєю. Їх вибух мусїв би викликати страшне знищене, а именно смерть або тяжке калїцтво осіб, в окрузї що найменше 50 метрів.

Джума у Відни.

Минувшого тижня донесли ми були, що на клїнїцї проф. Нотнаґля, де др. Міллер робив досьвіди з бактериями джуми, заразив ся служачий его Баріш в наслїдок неосторожности і занедужавши помер по двох днях на джуму. Ся пригода викликала, як легко зрозуміти велике занепокоєне у Відни, але заряд шпита'

---

1)

СТОЛІТНІ РОКОВИНИ

відродженя українско-руської лїтератури.

1. Про обставини, в яких розвивала ся наша лїтература за остатних сто лїт.

З початком вересня сего року рада міста Полтави обходила память Івана Петровича Котляревского панахидою в церкві, а українский театр відограв там „Наталку Полтавку“. Иньшого сьвяткованя в Полтаві, де родив ся Котляревский, не було сего року. На памятник Котляревского зібрали на Українї більше, як десять тисяч рублїв, але ще памятник не готовий і аж на другий рік его поставлять. Був намір також, на сьвяточнім засїданю полтавскої ради міскої посьвятити кілька промов памяти Котляревского, але наші Українцї такі приголомшені і бояливі, що дали спокій. Русини з Австриї не знали про се нїчого і післали в Полтаву цїлу купу телеґрам, чим тілько завстидали Українцїв, бо вийшло таке, що ми дякували Полтавцям за сьвяткованє памяти Котляревского, а тимчасом они сьвяткували то памяти так, що пожаль ся Господи!

За то ми у себе в Галичинї будемо обходити память Котляревского инакше, справдї сьвяточно. Сьвято се велике для цїлого народу. Мабуть і селяни вже у нас знають, що як раз тому сто лїт, 1798 року, Іван Котляревский видав книжку „Енеїду“, написану так, як перед ним нїхто не писав, т. є. чистою народною живою мовою. Перед ним писали по церковному, а Котляревский звернув увагу на народну мову, показав, що нею можна писати ще красше, і тим способом дав основу для нової українско-руської лїтератури. Такі важні роковини в житю близько 30-міліонового нашого народу, що заняв місце від Карпатів по Кавказ, годі поминути мовчки, і тепер саме пора, сказати кілька слів про остатних сто лїт нашої нової лїтератури.

Уже в 18-ім столїтю друкована українська лїтература в наслїдок указу царя Петра 1720 року, майже щезла. Які були на Українї лїпші вчені люде, всїх забрав цар Петро на службу Росиї, яку він наново зорґанізував. Лїтературно-просьвітний рух і суспільне житє на Українї замерли. Але незамітно для очей правительства між народом ходили з рук до рук писані українські твори, звичайно веселого змісту, і з того жерела взяла ся також „Енеїда“ Котляревского. По тім поетї пойшов ся цїлий ряд талановитих творів Гулака-Артемовского, Квітки, Гребінки, Костомарова, Кулїша і вкінци Шевченка.

Спочатку росийске правительство казало своїй ценсурі судити українські книжки так само як і російскі; але вже Квітцї в 30-их роках заборонила друкувати „Історию України“ і „Сьвященну історию“, лише длятого, що ті книжки були писані по нашому. В роцї 1847 наступила знана буря: Костомарів, Білозерский, Навроцкий, Гулак і ще дехто зложили собі кружок, Кирило-Методиєвске братство, що між иньшим мало дбати о те, аби всї Славяне злучили ся разом (розуміє ся, з правом на власний розвій) під проводом росийского царя. На донос — членів кружка арештовано, увязнено також Кулїша і Шевченка, хоч ті не належали до кружка. Всїх обвиняли в тім, що они мали намір відорвати Україну від Росиї. Потім слїдство показало, що то була неправда, але арештованих вислали таки на заслане. Найбільше, як звістно, витерпів Шевченко.

Наслїдки сеї пригоди були дуже сумні. Згинуло дуже богато рукописей, готових робіт, найлїпшим українским письменникам заборонено було що-небудь друкувати; а ті письменники, що їх не тикали, палякали ся переслїдуваня, і замовкли. Аж по кількох лїтах знов появляють ся українські книжки, але їх автори мають богато клопотів і неприємностий.

Коли вступив на трон цар Александер II, в Росиї троха полекшало, настала більша свобода думки, підготовляло ся освобождене селян від панщини. (Відома річ, що в Росиї аж в 1861 роцї скасували панщину). Тим людям, що їх покарали за кирило-методиєвске братство, звернули свободу, найпізнїйше зі всїх Шевченкови. Настали трохи лекші часи і для української лїтератури: появляють ся ґазети по українськи і по росийски разом), що мали

лю старав ся успокоїти публику, заявляючи, що переведено в шпитали таку строгу десінфекцию, що дальше ширенє зарази неможливе. Тимчасом не так стало ся. Баріш, хоч хорував кілька днїв стикав ся з людьми, як з братом, лїкарем дрем Міллером і доглядачками, ще заки лїкар міг оречи, що нещастний занепав на страшну заразливу недугу. І справдї в день по смерти Баріша занедужала одна доглядачка, відтак друга, а вкінци й сам др. Міллер. Тепер побачено, що небезпечність грізнїйша як спершу думано і власти взяли ся енерґічно до придавленя пошести.

Недужих перенесено з загального шпиталю і поміщено в цїлком окремім павільонї шпиталю Франц Иосифа. Той павільон збудований в видї чотирокутника, складає ся з чотирох відділів цїлком з собою не получених. Кождий з тих віддїлів призначений лиш для одного недужого і має вхід лиш з надвору; в кождім віддїлї суть чотири комнати: одна для недужого, одна для доглядачки, комната для десінфекциї і одна комната бічна. Отже в однім з таких віддїлів в двох перших комнатах поміщено недужї доглядачки, трету займив др. Міллер, четверта комната лишила ся вільна. Всяке зіткненє тих трех осіб з шпитальною службою неможливе. Вільне місце довкола павільону замкнено витягненим шнуром, крім того заборонено лїкарям, як взагалї всїм особам, занятим в шпитали входити до павільону, а навіть задержувати ся близько него. В комнатах для хорих уміщено всї предмети потрібнї для доглядан̂я пациентів. В комнатї дра Міллера переведено получене до дзвінка, котрим лїкар може прикликувати служачого. Розмавляють з собою лиш через вікно, служачому не вільно входити до павільону. Тим вікном подає служачий недужим поживу. Він ставить принесені страви на вікнї і зараз відходить а лїкар забирає їх відтак. По кождих оглядинах своїх пациенток десінфекционує ся лїкар і аж відтак вертає до своєї комнати і пише на картках паперу свої зарядженя. Рецепти писані лїкарем не ідуть до аптики: їх переписує другий лїкар а відтак палить.

В пятницю і суботу лїчив др. Міллер обі доглядачки і себе, і крім згаданих трех осіб не було в павільонї нїкого. Однако в суботу вечером недуга др. Міллера так погіршила ся, що до павільону треба було взяти иншого лїкаря і три сестри милосердия для пильнованя недужих. В ночи на недїлю стан др. Міллера був вже безнадійний. Хорий лежав непритомний, відкашлював кровію і мав звиш 41 степенів горячки. О 5-ій годинї рано др. Міллер помер. Другі дві недужі ще жиють. Одна з них Пеха дуже хора і хто знає чи подужає, друга, Гохеґер, має ся лїпше. — Аби не допустити до розширеня пошести, спроваджено до згаданого павільону ще брата пок. Бариша і служницю др. Міллера та послугача шпитального Ноего, бо они стикали ся перед кількома днями з Барішем і др. Міллером, хоч доси суть цїлком здорові. Смерть молодого лїкаря др. Міллера викликала у Відни велике враженє і щирий жаль, бо покійний, 32-лїтний чоловік, був дуже спосібним лїкарем і подавав великі надії. Минувшого року перебував др. Міллер в Бомбаю, де лїчив заджумлених і поробив дуже цїнні досьвіди над тою недугою. Др. Міллер умирав як правдивий герой. Знав дуже добре свій стан і не мав вже в суботу надії на подужанє, тому висповідав ся і зробив завіщанє ще в суботу рано. Сьвященик не входив до павільону, лише поблагословив Міллера із за вікна, а він хрестив ся. Похорон покійного відбув ся нинї о 6-ій годинї рано при участи лиш найблизших свояків і сьвящеників, але всї стояли далеко від домовини. Тїло небіжчика обвинено в полотно зллите сублїматом, при чім нїхто не дотикав ся тїла. Відтак зложено его в деревляній домовинї і обсипано грубою верствою трачиня змоченого средствами десінфекцийними. Шпари деревляної домовини залито смолою, відтак вложено єї в десінфекционовану металеву домовину, котру потім герметично залютовано.

Новинки.

Львів дня 24-го жовтня 1898.

— **Є. Вел. Цїсар** найвисшою постановою з дня 7 жовтня с. р. затвердив вибір Тад. Ценьского, властителя Дрогичівки на презеса, а Том. Вартановича, властителя Дзвиняча, на заступника презеса ради повітової в Залїщиках.

— **Іменованя.** П. Намістник іменував концепістів Намістництва: Петра Гамулиньского, Каз. Ястшембского і Володисл. Красуцкого повітовими комісарями, а концептових практикантів Намістництва: Казим. Скровачевского, Винк. Вичковского, дра Фр. Кшисїка, Вікт. Ридля і придїленого до адмінїстрацийної служби в Боснї дра Йос. Шеніста концепістами Намістництва.

— **Заупокійне богослуженє** за душу бл. п. Цїсаревої Єлисавети устроїв в пятницю о 9-ій годинї рано в костелї сьв. Николая сенат львівского унїверситету. Службу Божу відправив о. митрат Заблоцкий при головнім престолї, а рівночасно при шістьох бічних престолах відправили службу Божу сьвященики-професори теольоґічного виділу. На богослуженю були всї професори, унїверситетска молодїж і богато публики.

— **Є. Е. п. Намістник** ґр. Лев Пінїньский повернув до Львова.

— **Посьвященє** угольного каменя під новий будинок женьскої учительскої семинариї у Львові відбуло ся в суботу перед полуднем. В торжестві посьвященя взяли участь члени краевої ради шкільної з п. Віцепрезидентом дром Мих. Бобжиньским на чолї та инші представителї властий шкільних.

— **Комітет 100-лїтного ювілею відродженя україньско-рускої лїтератури** оповіщує: „Ювілей відбуде ся, як звістно, дня 31-ого жовтня і 1-ого падолиста н. ст. с. р. Запрошень до поодиноких осіб не буде ся висилати. Хто хоче взяти участь в тім сьвятї, зволить ласкаво достроїтись до слїдуючих вимогів: Вступ на всї три віддїли торжества (т. є. на сьвяточний вечір, наукову академію і сьвяточну вечеру) дозволений лише за оказанєм карти вступу. Карти вступу на сьвяточний вечер, котрий відбуде ся дня 31-ого жовтня в театрі ґр. Скарбка, о 7 годинї вечером, можна замовляти вже тепер — однак за надісланєм з гори належитости через комітет. Адресувати просимо: *Др. Евгеній Озаркевич, Львів, Краківска, ч. 17.* Місцеві участники або случайно прибувші до Львова можуть купувати карти через цїлий день в „Рускій Бесїдї“, Ринок ч. 10. В день представленя можна буде ще дістати білети, коли би не були ще випродані, в касї театру ґр. Скарбка, від 9—1 рано і від 3—7 вечером. Радимо однако постарати ся завчасу, бо попит є великий. Ціни білетів слїдуючі: Льожа партерова і льожа на першім поверсї 6 зр. 50 кр.; льожа на другім поверсї 4 зр. 30 кр.; фотель в партері від чч. 1—36 2 зр.; від 37—90 — 1 зр. 50 кр.; фотель в партері від ч. 91—190 — 1 зр. 20 кр.; фотель в партері від ч. 191—254 — 80 кр.; фотель на першім бальконї 1 зр. 50 кр.; крісло на другім бальконї в 1-шім рядї 90 кр; в слїдуючих радах 80 кр.; крісло нумероване на третім поверсї 50 кр.; місце стояче на 3-ім поверсї 25 кр. і ґалерия нумерована 25 кр.; ґалерия стояча 20 кр. Вступ на „Наукову Академію“, котра відбуде ся дня 1 н. ст. падолиста, о 11-ій годинї перед полуднем

на цїли національне відродженє і просьвіту народу; настають так звані недїльні школи з україньскою викладовою мовою, і працює цїлий ряд молодих україньских письменників; дозволено україньский театр і навіть театральні афіші друкували ся по україньски (потім уже на се нїколи не позволили.)

Але ті лекші часи тягли ся не довго, всего коло трох років... і вже 1863 року вийшло тайне письмо росийского мінїстра внутрішних справ до мінїстра народної просьвіти (Н. 394, з 8 червня), в котрім між иншим було сказано з очевидним роздразненєм: „Ніякої україньскої мови не було, нема і не може бути“. Питанєм, чи наша мова самостійна і може розвивати ся, займали ся ще перед 1863 роком учені в Росиї, як Максимович, П. Лавровский і Бодяньский, а по 1863 роцї Потебня, Житецкий, з лїтературного боку Пипін, Драґоманів, Петрів, Дашкевич і иньші; в західній Европі: Міклошіч, Шляйхер, Лескін, Яґіч, Говеляк, Тальві, Енс, Фридрих Міллер, Рольстон, Морфіль, Леже і иньші. І всї ті вчені по цїлій Европі потвердили те, що Міклошіч сказав: „Дослїди показують, що україньско-руску мову треба брати, як самостійну мову, а не як нарічіє росийскої мови“. А тут росийский мінїстер писав до другого таку дурницю, що „україньско-рускої мови не було, нема і не може бути!“

Що така думка могла зродити ся в голові росийского мінїстра, то тому властиво не була винна наша мова, лише полїтика. Росийске правительство не хотїло, аби Київ хоч трохи дорівнував Петербургови і Москві — і тому наказало цензурі, аби позваляло друкувати тілько україньскі оповіданя, повісти і поезиї, а наукові річи щоби заборонювала. Тут треба зараз сказати, що цензори переслїдували наших письменників і за то, на що ті мали право, і перешкаджали друкувати і найневиннїйші річи. Настала очевидно гірка година для нашої лїтератури в Росиї. Тамошне правительство думало собі певно, що за одним замахом зовсїм знївечить україньску лїтературу, і забуло видко, що є ще в Австриї руска земля, куди єї власть не сягає і де нашої мови не може переслїдувати. А оно так і стало ся, що коли в Росиї придавили україньску лїтературу, то она перенесла ся до Галичини. То було тому сорок лїт без кількох. Галицкі Русини, такі самі як і на Українї, уже в 60-их роках дечого були доробили ся, мали свої школи, свої ґазети і своїх послів у Відни. Отже до нас до Галичини перенесли Українцї свою дїяльність, ту друкували свої книжки, але ті книжки не допускали ся до Росиї.

Від року 1873 росийска цензура почала обходити ся з україньскою лїтературою троха лагіднїйше; на три роки дала пільгу; за той час Українцї, не покидаючи роботи в Галичинї, могли видати в Росиї кілька приступно написаних книжочок для народу і видрукувати або приготовити до друку з двайцять томів етноґрафічних материялів, що мали поважне наукове значінє. Цензура позволила навіть надрукувати малу частину „Судейских законів“, але Сьвятого письма таки не позволила надрукувати по україньски; про україньскі ґазети годї було й думати.

Але і та невеличка свобода тривала дуже коротко. Росийскі ґазети стали кричати, що в Київі є нїби ґеоґрафічне товариство, в котрім цїла громада людей займає ся не наукою, тілько передумує над тим, як би відорвати Україну від Росиї. Се товариство уряд зараз замкнув, богато членів і україньских дїячів порозсилав сьвітами, щезло богато готових робіт, а а 5 червня 1876 р. до № 3158 вийшов приказ, пізнїйше оголошений і в урядовій ґазетї, котрим всю лїтературу дїяльність Українцїв просто задумали забити. Нашою мовою не сьмів нїхто відізвати ся, за наші сьпіванки брали до арешту. Настали такі часи, що просто гинь: схочеш показати, що ти не Москаль, тілько Українець, зараз тобі кара!

В 80-их роках з початку побачили в Росиї, що годї-ж так переслїдувати людей безневинно, і знов дали маленьку полекшу: позволили устроювати україньскі театри і давати концерти з нашими піснями, але все так, що при тім треба дещо грати і сьпівати по росийски. Зачали пускати дві-три ґазети з Галичини (хоч і нереґулярно пускали), а росийска цензура позволила надрукувати кілька книжочок для народу. Але знов не на довго так нам попустили; уже від половини 1883 року заборонили друкувати наукові книжки, переклади і т. п.

Тепер положенє україньскої лїтератури в Росиї таке: цензура позволяє друкувати тілько народописні материяли і оповіданя, повісти, поезиї і театральні штуки, але з житя селян. Все, що відносить ся до науки і релїґії, всї переклади, твори з житя інтелїґенциї, історичні, педаґоґічні і навіть збірники оповідань для дїтей — заборонені. Крім того видко явну систему: заборонювати все що-небудь більше обемом і талантом, а позволяти все глупе і марне. Цїль тут очевидна: показати людям, що україньска лїтература нїчо не варта. Вкінци 1894 року цензура заборонила всї видавництва, що сяк-так переходили до Росиї.

Україньский нарід в Росиї засуджений на знївеченє; україньска лїтература там „не

в сали „Народного Дому“ безплатний, але за оказанем карти вступу, котру можна дістати в канцеляриї „Наукового Товариства ім. Шевченка“, ул. Академічна, ч. 8. — Вспільна сьвяточна вечера відбуде ся в сали почтового клюбу (Frohsinn) дня 1-го падолиста, о 7-ій годині вечером. Участником може бути той, хто зложить або надішле 3 зр. наперед на руки комітету, найдальше до суботи, 29-го падолиста с. р. Замовлені наперед білети на сьвяточний вечер можна буде відобрати в день сьвята, в касі театру гр. Скарбка, а білети на „Академію“ і на „сьвяточну вечеру“ в канцеляриї „Наукового тов. імени Шевченка. — *Комітет ювілейний.*

— **З Станиславова** пишуть, що заступником презеса тамошної ради повітової вибраноримокат. катихита станиславівскої школи реальної о. Айзельта.

— **Утїк з вязниці** у Львові Антін Павлюк, дня 21-го жовтня с. р. по полудни. Павлюк був засуджений тернопільским судом дня 23 падолиста 1897 за крадїж на 1 рік і 4 місяцї. Походить з Пізнанки гетманьскої, есть жонатий, бездїтний, має 27 лїт, есть середного росту, сильно збудований, має чорне волосе, бурі очи, темні брови; взяв з собою арештантске одїне.

— **Убийство.** Зі Скали доносять: Тернопільский суд засудив тутешного рабіна на 6 місяців вязниці за обманьство і фальшоване марок. В тім процесї зізнавав в користь рабіна швець зі Скали Лейба Шваненберґ і задля того стягнув на себе гнїв скольских жидів, котрі дуже не любили рабіна. Они порішили пімстити ся на Шваненберґу. І дїйстно оногди напало на него на ринку пятьох жидів і убили его. Убийників арештовано і відставлено до суду в Тернополи.

— **Пожар.** З Плаучи великої, в бережаньскім повіті, пишуть нам: Дня 18-го жовтня с. р. вибух огонь в хатї Стефана Олїйника і в одній хвили стануло в полуміни 6 сусїдних загород враз з будинками та всякими припасами збіжа. Щасте, що з одної сторони зльокалїзовано огонь і недопущено до деревляної церкви, що стояла недалеко огню. Але в тій-же самій хвили сильний вітер, що того дня віяв безнастанно від самого рана та зривав стріхи будинків, переніс огонь на хату, що зачинала дальший ряд загород. Нараз почала ся займати одна стріха від другої а до чверть години стояло вже в полуміни до 50 загород. Збігло ся народу троха — не богато, бо всьо було в поли при роботї. Прибули із сусїдних сіл люди з сикавками та бочками, але всьо дарма. О якімсь ратунку годї було погадати: люди з житем утїкали. Огонь ширив ся з нечуваною скоростию, а вітер кидав его на десяту з ряду хату. Цїлий ряд до 50 загород згорів до тла і то майже всї бідаки, котрі тепер при зближаючій ся зимі остались без даху, без кусника хлїба та рубахи на хребтї. Сум побирає дивити ся на нужду сих нещастних погорільців, що пожовклі з журби, чорні та осмалені снують ся по згарищах майже без цїли, не знаючи, що вдїяти з собою та з дїтьми дрібними. Сего року уродилось в поли збіжа бідним не богато, а і то, що мали, спопелїло та углем стало: вся обстава, цїлий доробок і хлїб тяжко в потї чола запрацьований. — Шкода величезна, легко обчислена виносить 32.000 зр., обезпечених було 11 господарів і то лиш на 6.000 зр. разом. Так то на допуст божий в однїй хвили всьо майно чоловіка переміняє ся в нїчо та йде з димом сьвітами а нещастним позістає лиш нужда і надія в Бога. — Нещасте се сталось мабуть з того, що в домі Ст. Олїйника затлїла ся платва, котрої при ставленю печи не обмуровано добре. Тлїла она відай так від кількох днів, аж ось тепер вітер граючий в коминї роздув еї так, що огонь дістав ся на під. — Вкінци з великим признанем згадати тут належить о змаганях Всч. оо. М. Сосенка, пароха каплинецкого і Т. Пайкуша, сотрудника місцевого, що в цїли здержаня пожежи не жалували власних рук і давали заохоту, та о заходах Ігн. Древницкого, начальника сусїдної громади Плауча мала, що так скоро явив ся на місци пожару з сикавкою і своїми людьми та нїс поміч нещасним.

— **Від п. Ром. Юрчиньского**, учителя в Ільковичах, одержуємо отсе письмо з просьбою о поміщене: Всїлякого рода запитаня надходять до мене дотичачі виданого розкладу материялу наукового. Наколиб я мав хоть трохи вільного часу охотно відповідав би я на сотки запитань не зважаючи зовсїм на видатки. На жаль занятя мої суть так розложені, що не збуває менї зовсїм часу на писане соток відповідий. Проте заявляю всім Високпов. пп. Учителям, що розклад материялу наукового для науки щоденної і доповняючої есть лише для шкіл одноклясових з язиком викладовим руским. Цїна примірника з почтовою пересилкою виносить 80 кр. — *Роман Юрчиньский*, нар. учит. в Ільковичах поч. Сокаль.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 24 жовтня. Цїсар приймив оногди на довшій авдиенциї ґр. Муравієва. Вчера відїхав Цїсар до Будапешту.

Париж 24 жовтня. Розправа трибуналу над справою Драйфуса, а іменно чи належить перевести ревізию процесу відложено з 27 жовтня на 3 падолиста.

Праґа 24 жовтня. Вчера прийшло тут в кількох місцях до уличних борб між Чехами і Нїмцями. Чехи нападали на Нїмців і побили кількох студентів. Полїция арештувала кілька осіб.

Льондон 24 жовтня. В Трансвалю вибух бунт муринів против білих. Войска правительствені побили їх вже в однїй битві.

Одеса 24 жовтня. Цар Николай приїхав з Копенгаґи до Лївадиї.

КОБЗАР. Вибір творів Тараса Шевченка для ужитку молодїжи. Цїна 1 зр. 20 кр. Під таким заголовком видало руске Товариство педаґоґічне книжку, котрої брак вже від давна відчував ся, а котрою можуть користувати ся не лиш молодїж шкільна, але всї, котрі хотять познакомити ся з житем і творами нашого найпершого поета. Крім обширної житєписи і погляду на літературну дїяльність Т. Шевченка, котрий то вступ займає 78 сторін, додані ще до поодиноких поезий многі поясненя в нотках, котрі богато причиняють ся до зрозуміня поезий, їх краси і духа. Книжку сю можна дістати в рускім Товаристві педаґоґічнім у Львові, ул. Академічна, ч. 8.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 жовтня 1898, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·35	2·50	10·40	4·10	8·50	6·40	—
Підволочиск	—	1·55	6·—	—	9·35	11·—	—
Підвол. з Підз.	6·15	2·08	—	—	9·53	11·27	—
Іцкан	6·05	2·40	—	10·05	—	6·30	10·55
Ярослава	—	—	—	4·55	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·55	7·10	—	—
Тернополя	—	—	—	—	6·55	—	—
Сколього	—	—	—	—	9·15	—	—
Стрия, Хирова	—	—	—	—	—	—	3·00
Лавочного	—	—	—	5·20	—	—	7·00
Янова	—	—	—	8·45	—	7·44	—

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Приходять з

Кракова	1·30	5·10	8·45	9·05	6·10	9·10	—
Підволочиск	2·30	9·55	—	—	—	3·30	5·25
Підвол. з Підз.	2·15	9·39	—	—	—	3·04	5·—
Іцкан	9·45	1·50	—	—	6·45	5·40	10·35
Тернополя	—	—	—	7·50	—	—	—
Белзця	—	—	—	7·55	5·55	—	—
Ярослава	—	—	—	10·45	—	—	—
Гребенова Сколього і Стрия	—	—	—	—	1·40[1]	—	—
Лавочного	—	—	—	—	8·05	—	10·30
Стрия, Калуша	—	—	—	12·15	—	—	—
Янова	—	—	—	7·40	1·01	—	—

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаємо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского; коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 і 36 мін.

За редакцию відповідає: Адам Крееховецкий

повинна бути“. Але она жиє і розвиває ся в Австриї. Галичина і Буковина дали притулок українським письменникам. Три міліони Русинів в Австриї ратують тут житє цїлого великого народу аж до лїпших часів. Робота страшенно тяжка; обставини для розвою лїтератури в Австриї хоч і не дуже добрі, але все таки лекші як в Росиї; нарід в Галичинї і Буковинї бідний і ще неосьвічений; власної інтелїґенциї ще не богато; страшно богато сили іде на полїтику, і то дуже часто без хісна; мусимо добувати для себе користнїйші обставини полїтичні і бороти ся з тим зіпсутєм, що ширять москвофіли, мусимо бороти ся з економічним визиском — одним словом робота велика і трудна. Але все таки трийцять лїт працї в Австриї принесли нам розмірно дуже великі здобутки, і ми не тратимо надії, що наша справа переможе.

Оттак коротенько я перейшов полїтичні відносини нашого народу за остатних сто лїт [1]). В тих відносинах очевидно годї було нашій лїтературі розвивати ся природно. А ще і се памятаймо, що в тих сто лїтах половину жили наші люди в панщинї, в Австриї до 1848, а в Росиї до 1861 року. Якже тут можна було нашій лїтературі скоро розвивати ся? Доки нарід ще не був вільний, лїтература мусїла дбати о то, аби здобути для народу особисту волю, аби привернути єму людску гідність. Прийшов час, що то стало ся, аж тут в Росиї бере ся нова неволя на душу народу, на рідну мову, і та неволя нам і в Австриї дає ся в знаки через москвофілів. Нарід упав материяльно і морально, на Українї страшні слабости руйнують нарід (о тім писали самі росийскі ґазети), а нарід не може собі помогти, не може нїгде нїчого навчити ся, бо своєї школи не має і своїх книжок, а чужих не розуміє; у нас же в Австриї все ще є такі люди, що баламутять нарід росийскою мовою, борбою против лїпшої правописи і т. п. — і вчать людей займати ся річами, з котрих нїкому нема користи.

Через щож в Росиї переслїдують нас? Коли против нас видавали там ріжні прикази і заборони, то звичайно казали, що се тому, що ми хочемо відорвати Україну від Росиї, або хоч помагаємо Полякам до такого відорваня. Не потрібно й казати, що таке підозріне просто дитинне. Росия має міліони войска, а ми що маємо? Тільки голі руки — і нас боять ся!... В остатних лїтах і росийскі Поляки троха полагодили свої рахунки з Москалями і писали нераз, що не мають і гадки відривати ся від Росиї; коли-ж они не мають такої гадки, то ми їм і до помочи не потрібні. І оттак за пусто за дурно терпимо. Але терпен-спасен! прожили ми остатних сто лїт в таких тяжких обставинах і не щезли; проживемо і далї і не дамо ся!

Тепер, коли вже я розповів про обставини, в яких жила і розвивала ся наша лїтература, скажу дещо і про саму лїтературу, бо в столїтні роковини відродженя лїтератури потрібно не одно знати, аби розуміти і ті роковини і вагу лїтератури — і знати, що нам робити на будуче.

(Дальше буде).

[1]) Більше про ті відносини можна дізнати ся з книжочки п. з.: „Порабощаемый народъ“, що вийшла у Львові 1895 р.

TYGODNIK ILLUSTROWANY

З роком 1899-им розпочинаємо 40-ий рік істнованя нашого письма, хотячого і дальше бути приятелем кождого дому.

Завдяки моральній і материяльній підпорі суспільности, наш „Tygodnik", почавши від скромного початку, міг розширити ся і стануги на рівній степени з подібними видавництвами цілої Европи.

По мисли засади: „Поводжене обовязує", старати ся будемо й дальше поступати наперед, аби бути першими в ряді ілюстрованих письм.

Почавши від 1-го сїчня 1899 року **розширяємо значно додаток повістий** „Tygodnika": **кождий передплатник** нашого письма, крім самого письма і дотеперішного додатку повістий, додаваного в аркушах і занимаючого найзнаменитші твори чужої літератури, **одержить**

без нїякої доплати

(анї за книжки, анї за їх пересилку)

12 ТОМІВ ПИСЬМ

ГЕНР. СЄНКЕВИЧА.

Письма Сєнкевича вийдуть в новім, старанним виданю, **виключно для передплатників** „Tygodnik-a illustrowan-ого" і обіймуть — виймивши спопуляризовану вже трильоґію —

всї новелї, повісти, листи з подорожий,

одним словом: цїлий доробок літературский знаменитого писателя, котрий здобув вже славу і популярність в цїлім сьвітї.

Кождий том **Бібліотеки СЄНКЕВИЧА** обнимати буде що найменше **10 аркушів**, формату звичайної 8-ки, **на добрім папері і добрим друком.** Загальне число томів буде около 30, містячих в собі слїдуючі твори Сєнкевича:

НОВЕЛЇ. Stary sługa. — Hania. — Szkice węglem. — Janko Muzykant. — Przez stepy. — Orso. — Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela. — Komedya z pomyłek. — Za chlebem. — Latarnik. — Niewola tatarska. — Jamioł. — Bartek zwycięzca. — Ta trzecia. — Sachem. — Sielanka. — Walka byków w Hiszpanii. — Wspomnienia z Mariposy. — Z puszczy Białowieskiej. — Wycieczka do Aten. — Wyrok Zeusa. — Z wrażeń włoskich. — Organista z Ponikły. — U źródła. — Lux in tenebris lucet. — Bądź błogosławiona. — Pójdźmy za Nim.

ЛИСТИ З ПОДОРОЖИЙ по Америцї і Африцї. — Листи з Риму, Венециї і Парижа.

ЛИСТИ О ЗОЛЇ.

ДРАМАТ. Na jedną kartę. — Czyja wina?

ПОВІСТИ. Bez dogmatu. — Rodzina Połanieckich. — Quo vadis, повість з часів Нерона.

Тим способом в протягу кількох лїт, кождий передплатник „Tygodnik-a illustrowan-ого", одержуючи річно звиж 120 аркушів найлїпших творів лїтератури польскої, стане властителем бібліотеки Сєнкевича, недоступної доси задля високої цїни для ширшого загалу читаючих.

Редактор: Др. ЙОСИФ ВОЛЬФ.

В слїдуючім роцї „Tygodnik" друковати буде одночасно **дві повісти оригінальні,** іменно, крім

„KRZYŻAKÓW" СЄНКЕВИЧА

зачнемо з Новим Роком 1899-им друк більшої повісти п. з.:

„ARGONAUCI" Елїзи Ожешкової, і ПРУСА „TAM!.."

Посїдаємо також оригінальну працю славного нинї заграницею писателя **Станїслава Ишибишевского,** котрий написав для нас по польски поему прозою п. з.: **„JASNE NOCE"** ілюстровану К. БРОНЄВСКИМ.

Крім того в части белетристичній маємо запевнене сотрудництво таких писателїв, як: **Bałucki Michał, Ks. Chełmicki Zygmunt, Gliński Kazimierz, Gomulicki Wiktor, Jankowski Czesław, Jeske-Choiński Teodor, Jordan, Konopnicka Marya, Lubowski Edward, Or-ot, Reymont Władysław, Marya Rodziewiczówna, Sewer, Szymański Ad., Tetmajer Kaz.** і і.

Також помістимо для нас написані три специяльні студиї: **„WSPÓŁCZEŚNI POECI POLSCY"** написав А. ЛЯНҐЕ. **„NOWA BELLETRYSTYKA POLSKA"** нап. А. ПОТОЦКИЙ. **„O KRYTYCE WSPÓŁCZESNEJ POLSKIEJ"** нап. Володисл. ЯБЛОНОВСКИЙ.

Посїдаємо також студию порівнавчу **Ігн. Матушевского:**

„Stanowisko Mickiewicza w literaturze powszechnej",

та працю Л. КОРОТИНЬСКОГО **„O TOMASZU ZANIE".**

Помістимо також незнані доси

LISTY ZYGMUNTA KRASIŃSKIEGO do Delfiny Potockiej (1839-1843),

з поясненями Раймунда Станїслава КАМІНЬСКОГО.

Знаний фільософ і знаток Плятона п. **В. Лютославский,** жертвував нам оригінальну а дуже популярну розвідку п. з.:

„Istnienie duszy",

в котрій, на підставі науковій доводить, що в чоловіцї треба конче признати істнованє індивідуально-духового початку.

Дальші серії цїкавої статї **Олександра Кравсгара**

„O DAWNYCH PAŁACACH WARSZAWSKICH",

з многими ілюстрациями, вже маємо, а крім того дуже інтересну річ **Г. Садовского** п. з.:

„ORDERY I OZNAKI HONOROWE DAWNEJ POLSKI".

В безплатнім додатку повістевім помістимо новий роман історичний звістного нинї угорского автора **Юлія Вернера** п. з.:

„Z POPIOŁÓW".

Красний той і занимаючий роман з часів угорских війн домових, перетолкувала для „Tygodnik-a" п. В. Ярошевска.

В ЧАСТИ ІЛЮСТРАЦИЙНІЙ подамо **репродукциї найзнаменитших малярів наших також і красками.**

Видавцї: ҐЕБЕТНЕР і ВОЛЬФ.

Передплату для ЛЬВОВА і ГАЛИЧИНИ принимає, числа оказові і проспекта даром висилає

Головна Аґенция і Експедиция „TYGODNIKA" у Львові

Пасаж Гавсмана ч. 9 і всї книгарнї і контори письм.

Передплата виносить з додатками і премією т. є. з 12 томами письм Сєнкевича:

У Львові: квартально: **3** зр. **60** кр., півріочно: **7** зр. 20 кр., річно: **14** зр. **40** кр.

В Галичинї з пересилкою почтовою: квартально: **3** зр. **75** кр., піврічно: **7** зр. **50** кр., річно: **15** зр.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).